

Mile MESIĆ

"Krševan"

Radionica za obradu i restauriranje kamena

Zadar

UDK: 7.025.3:73.032(497.5)7

Stručni članak

Professional paper

Primljeno:

13. ožujka 2003.

Received:

IZVJEŠTAJ O ZAŠTITNIM RADOVIMA NA ŽRTVENIKU IZ ASERIJE

Apstrakt

Na poziv Arheološkog muzeja u Zadru pristupilo se u 2000. godini vađenju, prijenosu i obnavljanju kamenog žrtvenika iz kasnoantičkog obrambenog zida Aserije. Kameni blok žrtvenika, težak 2600 kg, krem do smečkaste boje, napuknut na nekoliko mjesta, izvađen je u lokalnom kamenolomu u rimsko doba. Blok je ispran, stabiliziran, integriran i konsolidiran; Tijekom zahvata zadržan je stupanj očuvanosti zatečenog stanja. Nakon petomjesečnih restauratorskih radova žrtvenik je odnešen u Zavičajni muzej u Benkovcu.

Na poziv Arheološkog muzeja u Zadru pristupilo se, u drugoj polovici siječnja 2000., vađenju i premještanju kamenog žrtvenika iz kasnoantičkog obrambenog zida na sjeverozapadnoj strani gradskih zidina Aserije, a ponajprije zato što su niske temperature i opasnost od izravnog smrzavanja prijetile daljnjim težim oštećenjima bloka.

Vrsta kamena od kojeg je u rimsko doba ovaj blok isklesan je neklastički vapnenac gornjokredne starosti iz lokalnog kamenoloma, krem i svijetlokrem do smečkaste boje s neujednačenim kalcitnim bjeličastim fragmentima. Vidljiva je slabije naglašena slojevitost.

Nakon pomnoga potpunog otkopavanja kamena slijedila je njegova imobilizacija širokim platnenim trakama i podizanje pomoću snažnog autokrana kako bi se smanjio rizik od mogućeg raslojavanja na više mjesta napuknutog bloka teškog 2600 kg.

Nakon dovoza u radionicu kameni se blok položio na drvene nosače i zaštitio s više slojeva PVC folije, te se kroz dva iduća mjeseca redovito pratilo ponašanje većih radijalnih pukotina. S podizanjem i stabiliziranjem dnevne, a osobito noćne temperature, tijekom mjeseca travnja prišlo se restauratorskim zahvatima na bloku i to ovim redosljedom: - pranje bloka mlazom vode niskoga tlaka i visoke raspršenost kako bi se isprali slojevi zemlje i ukazale sve naprsline na njemu; - precizno dokumentiranje, numeriranje i pozicioniranje odvojenih i raslojenih dijelova reljefa, te njihovo rastavljanje po pukotinama i potapanje u demineraliziranu vodu poradi lakšega naknadnog čišćenja; - kalcirane nakupine između raslojenih dijelova su se mikropjeskarile čistim kalcijevim karbonatom

Sl. 1. Mjesto nalaza žrtvenika kod zapadnog ulaza u Aseriju
 Fig. 1. Place of find of the altar close to the western entrance to Asseria

(CaCO₃), kako bi se omogućilo potpuno nalijeganje raspuklih komada reljefa; - tvrde i otpornije naslage nečistoće uklanjale su se pastama i oblogama od mineralne gline atal pugita zamiješanog u demineraliziranoj vodi i ostavljenog ispod podloge od karboxylmetilceluloze i PVC folije 7-10 dana; manje brojne naprsline i pukotine stabilizirali smo nakapavanjem paraloidom i mikroinjektiranjem viskoznom epoksidom; - integracija raslojenih dijelova vršila se tek nakon potpunog isušivanja kamena pomoću dvokomponentne epoxy smole; - završni sloj na vanjskom rubu napukli-

na zapunjali smo smjesom na bazi gašenog vapna i opranoga kamenog brašna toniranog mineralnim zemljanim pigmentom u ovisnosti o boji kamena; - da bi se izvršila cjelokupna konsolidacija očišćene kamene površine blok se višekratno natapao vapnenom vodom u periodu od mjesec dana.

Po dogovoru nije se tijekom zahvata primijenila metoda nadopune ili rekonstrukcije dijelova reljefa i profilacija koji nedostaju, već se sačuvao stupanj očuvanosti zatečenog stanja.

Nakon završenih restauratorsko-konzervatorskih radova u trajanju od 5 mjeseci žrtvenik se pohranio u odgovarajući prostor Zavičajnog muzeja u Benkovcu. Stručnu ekipu na ovim radovima sačinjavali su djelatnici radionice za obradu i restauriranje kamena "KRŠEVAN" iz Zadra u sastavu: voditelj radova – Mile Mesić, prof. pov. umj. i stručni suradnici: Siniša Erceg, dipl. ing. kem., Davor Pavić, kiparski tehničar i Denis Kresoja, klesarski tehničar.

Mile MESIĆ

REPORT ON THE PROTECTIVE ACTIVITIES OF A STONE ALTAR FROM ASSERIA

Summary

In 2000, after being asked by Archaeological museum in Zadar to separate and restore a stone altar from the late Antiquity defensive wall, we undertook all the necessary activities of taking and relocating it to our stone- restoration workshop. Fractured at a number of parts this cream-to brownish-coloured 2,600 kg stone block was cut in the local quarry in the Roman time. The block was washed, stabilized, integrated and consolidated; preservation being done at a degree of the find. After the 5-month restoration the altar was brought to Zavičajni muzej in Benkovac.

Sl. 2. Pripreme za vađenje spomenika iz kasnoantičkog zida
Fig. 2. Preparatory activities prior to the separation of the altar from the late Antiquity wall

Sl. 5. Početak zaštitnih radova
Fig. 5. Beginning of the protective works

Sl. 3. Transport spomenika u radionicu «Krševan»
Fig. 3. Transporting the monument into the stone-restoration workshop «Krševan»

Sl. 4. Smještaj spomenika u radionicu «Krševan»
Fig. 4. The monument being placed in the stone-restoration workshop «Krševan»

